

γυροσιμώνω Κρήτ. ('Αποκόρ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γύρο καὶ τοῦ ρ. σιμώνω.

Πλησιάζω εἰς τὰ πέριξ σημείου τινός: Σὰ θὰ πλακώσῃ τοῦ κερατᾶ τὸ μιὰρὸ (ἐνν. τὰ μυρμήγκια) ἔς τὸ σπίτι, θωρεῖς τὸ καλοκαίρι μελιούνια νὰ μερμηδίζοντε, γυροσιμώνεις ἔς τὴ φωλιά καὶ λείεις τὴ γηθειά.

γυροσκάβω ἐνιαχ. γυροσκάπτω Σέριφ. Κρήτ. (Κίσ.κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γύρο καὶ τοῦ ρ. σκάβω.

Σκάπτω τοὺς γύρους τοῦ ἀγροῦ, ἦτοι τὰ ἄκρα τοῦ ἀγροῦ, ὅσα δὲν δύνανται νὰ ὀργωθοῦν δι' ἀρότρου ἐνθ' ἄν.: Τὸ γυροσκάπτω μὲ τὴν ἀξίνη Σέριφ. "Οδε ξεβλέξῃς μὲ τὸ ζευγάρισμα, βάλε τὸ κοπέλι νὰ γυροσκάψῃ τὸ χωράφι μὲ τὸ σκαπέτι, νὰ μὴν ἀπομείνουνε οἱ γῦροι ἄσπαρτοι Κρήτ. (Κίσ.)

γυροσκάφτης ὁ, Σέριφ.

Ἐκ τοῦ ρ. γυροσκάβω.

Ὁ σκάπτων δι' ἀξίνης τοὺς γύρους τοῦ ἀγροῦ, ἦτοι τὰ ἄκρα, τὰς γωνίας, ὅσαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐργασθοῦν δι' ἀρότρου.

γυρόσκοινο τό, ἐνιαχ. ὑρόστιθινο Νάξ. ('Απύρανθ. Φιλότη.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύρος καὶ σκοιρί.

Τὸ σχοινίον, τὸ ὁποῖον εἶναι προσδεδεμένον εἰς τὰ ἄκρα τῶν κεραιῶν τοῦ ἀνεμομύλου ἐν εἶδει στεφάνης, διὰ νὰ κρατῇ σταθερὰν τὴν μεταξὺ τῶν κεραιῶν ἀπόστασιν ἐνθ' ἄν. Συνών. γύρος 30.

γυροστεφανάκι τό, ἐνιαχ. ὑροστεφανάκι Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἵποκορ. τοῦ οὐσ. γυροστέφανο.

Μικρὸν γυροστέφανο, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: "Ω, ποὺ νὰ 'ν' ἡ εὐκή μου ἔς τὸ ὑροστεφανάκι δου! (εὐχὴ) Νάξ. ('Απύρανθ.) Ἐβιάστη γ' εὐτὸς κ' ἐπαδρεύτηκε, βοὺ νὰ κάτσουν οἱ διαόλοι ἔς τὸ ὑροστεφανάκι δου! (ἄρά). Συνών. στέφανάκι.

γυροστέφανο τό, ἐνιαχ. ὑροστέφανο Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύρος καὶ στεφάνι.

Ὁ νυμφικὸς στέφανος ἐνθ' ἄν.: Ἡ ἀβανιὰ νὰ κάτση ἔς τὸ ὑροστέφανό δου κ' εὐτεινοῦ! (ἄρά) Νάξ. ('Απύρανθ.) "Ω, ποὺ νὰ 'ν' ἡ εὐκή μου ἔς τὸ ὑροστέφανό δου! (εὐχὴ) αὐτόθ. || Ἄσμ.

Ἡ εὐκή μου νὰ 'ν' ἀθρός σου | καὶ ἔς τὸ ὑροστέφανό σου αὐτόθ.

γυροστρέφω Αἰμιλ. Δάφνη, Ν. Ἑστ 25 (1939), 225 Ν. Σφυρόερ., Ν. Ἑστ. 21 (1937), 121.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γύρο καὶ τοῦ ρ. στρέφω.

Περιστρέφω, στροβιλίζω ἐνθ' ἄν.: Ποιήμ.

Καὶ χάνονται μέσ' ἔς τοῦ ἄπειρου τὰ νέφη, ποὺ ὁ χρόνος κ' ἡ ζωὴ τὰ γυροστρέφει

Αἰμιλ. Δάφνη, ἐνθ' ἄν.

Ἐνῶ ἀπὸ πάνω μου θανάτου βέλος

καθέτως γυροστρέφει ἔς τὸ κενὸ

Ν. Σφυρόερ., ἐνθ' ἄν.

γυροτραφιάζω ἐνιαχ. ὑροτραφιάζω Νάξ. (Βόθρ.) ὑρο-

τραφιάζω Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γύρο καὶ τοῦ ρ. τραφιάζω

Περιβάλλω διὰ τάφρου, περιφράσσω ἀγρὸν ἐνθ' ἄν.: Ἐυροτραφιάσαμε δὸ χωράφι κ' ἐκάμαμεν ἓνα βορβόλι (ἀναλημματικὸν τοῖχον) Νάξ. ('Απύρανθ.) Ὑροτραφιασμένο χωράφι Νάξ. (Βόθρ.)

γυροτραφίζω Κρήτ. ('Αγιος Γεώργ. Ἀχεντρ. Νεάπ. κ.ά.) ὑροτραφίζω Νάξ. (Χαλκ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γύρο καὶ τοῦ ρ. τραφίζω

Γυροτραφιάζω, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Ἐγυροτραφισα τὸ κηπούλι μου Κρήτ. Ὑροτραφισμένο 'ναι τὸ χωράφι Νάξ. (Χαλκ.)

γυρότραφος ὁ, Κρήτ. (Νεάπ. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύρος καὶ τράφος

1) Ἡ τάφρος κυρίως ἢ ὁ πέτρινος φράκτης ὁ περιβάλλων ἀγρὸν ἐνθ' ἄν. 2) Ἐπιθετ., ὁ διὰ τάφρου ἢ φράκτου περιβαλλόμενος ἀγρὸς ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Περιβόλι μου γυρότραφο καὶ μέσα καδιφέδες, μὲ τὰ σωστά μου σ' ἀγαπῶ, δὲ θέλω ἐγὼ χιλέδες (χιλέδες = ἀπάται, δόλοι) Κρήτ. (Νεάπ.)

γυροτρίγυρα ἐπιρρ. Κρήτ. κ.ά. — Τραγοῦδ. Δασκαλογιάν., 211 γυροτρίγυρα Στερελλ. (Περίστ. κ.ά.) γυροτρίγυρα Σ. Μυριβήλ., Ζωὴ ἐν τάφ., 19.

Ἐκ παραθέσεως τῶν ἐπιρρ. γύρο καὶ τριγύρο κατὰ τὰ εἰς -α ἐπιρρ.

1) Πέριξ ἐνθ' ἄν.: Γυροτρίγυρα ἓνας θόρυβος κυμάτιζε χιλιόφωνος, πολυσύνθετος Σ. Μυριβήλ., ἐνθ' ἄν. || Ποιήμ. Μανρίζουνσι τὰ λιόφυτα καὶ οὐλα τὰ χωράφια ἀπὸ τὸ πλήθος τῇ Τουρκιᾷ κὶ ἀπὸ τὰ βαϊράκια. Ὡς τσι Βρούσες γυροτρίγυρα μανρίζουν σὰν τὰ δάση κὶ ἀπὸ τρεῖς τόπους ξεκινοῦν εἰς τὰ Σφακιά νὰ πᾶσι Τραγοῦδ. Δασκαλογιάν., ἐνθ' ἄν. Συνών. ὁλοτρίγυρα. 2) Οὐσ., τὰ πέριξ σημείου τινός Κρήτ.: Ὁ λαὸς ποὺ κατοικᾷ ἐκεῖα ἔς τὰ γυροτρίγυρα. Πβ. γυρόχωρα.

γυροτριγυρίζω Κρήτ. (Κίσ.κ.ά.) Νάξ. κ.ά. ὑροτριγυρίζω Νάξ. ('Απύρανθ. κ.ά.) γυροτριγυρνᾶν Πελοπν. (Γαργαλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυροτρίγυρα.

1) Περιέρχομαι, περιφέρομαι κύκλῳ ἐνθ' ἄν.: Βγαίνει καὶ γυροτριγυρίζει τὰ βουλίδια τοῦ πύργου (βουλίδια = ἐρείπια ἐκ παραμυθ.) Νάξ. Εἶδα ὑροτριγυρίζεις ἐπὰ χάμαι; Εἶδα θές; Νάξ. ('Απύρανθ.) Συνών. γυροφένω Β1, τριγυρίζω. 2) Μετβ., περιβάλλω, περικυκλώνω τι Νάξ. ('Απύρανθ.): Ἄσμ.

Σαββάτο τὸ λοιόσασι κ' ἐμαζωχτήκαν ὅλοι

κ' ἐυροτριγυρίσανε τὸ ἔρημο προβόλι.

(προβόλι = ἀναλημματικὸς τοῖχος).

γυρούδι τό, ἐνιαχ. γυρούιν Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ. Μουτουλ. Πεδουλ. Πρόδρομ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γύρος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -οῦδι.

Ὁ μικρὸς γῦρος ἐνθ' ἄν.: Ἐγραψε ἓνα γυρούιν ὁ μιτσής μου (=μικρὸς μου) Καλοπαναγιώτ.

γυρούλα ἡ, Ἀγαθον. Στερελλ. (Σπάρτ.) Χίος γυρούλα^δ α Κῶς Λέρ. Νίσυρ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γύρος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -οῦλα.

1) Ὁ κύκλος Κῶς Λέρ. Νίσυρ. Χίος: Τὰ παιδιὰ κάμνονι-μιάγ - γυρούλ-λ^δ α ἔς τὴν ἄκρην δῆς σειρᾶς τῇ ὀπτοιοιῶν

πιδιάσουν δόνε μπαίν-νου 'ς τήγ - γυρούλλ^α Λέρ. Συνών. γ κ ε ζ ί, φ ά τ η. 2) 'Η κυκλική στροφή 'Αγαθον. Στερελλ. (Σπάρτ.) : Κάρεις έπειτα γυρούλις, δηλαδή με κουτσό περ- νās άπ' ούλα τὰ τετράγωνα 'Αγαθον.

γυρουλάκι τό, Κρήτ. γυρουλ-λ^α άτσι Κως. γυρουλ-λά- ται Κως Λέρ. κ.ά.

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι.

1) Πολύ μικρός κύκλος Κως Λέρ. κ.ά. : Τὸ ὄμιλλον εἶ- ναι ἕνα γ - γυρουλ-λ^α άτσι Κως. Φορεῖ μαῦροφ - φουστάν- νιν τζ' ἔδει πάνω ἄσπρα γυρουλ-λάτσια αὐτόθ. 2) Μικρὰ περιφορά, μικρὸς περίπατος Κρήτ. : "Ηκαμε 'να γυρουλά- κι 'ς τὸ χωριό. Διὰ τὴν σημ.πβ. γ υ ρ ο ς 8. 3) 'Η ἄκρη ἀγροῦ Κρήτ. (Κίς. κ.ά.) : Τὸ γυνὶ δὲ βιάνει'ς τὰ γυρουλάκια καὶ μένουν ἀζευνάριστα 4) Τὸ ἀκραῖον τεμάχιον ἄρτου ἢ γλυ- κύσματος Κρήτ. (Κίς. κ.ά.) 'Η λάλη μου δὲ δρώει τὰ γυ- ρουλάκια γιατί δὲν ἔει ἀδόδια (λάλη = γιγνίξ, ἀδόδια = δόντια) Συνών. ἄ κ ρ α 5, ρ ο υ κ ο ν ν α ς, τ σ ο ν ν ι.

γυρουλάς ό, Σάμ. (Μαυραντζ. κ.ά.) γυρουλ-λās Ρόδ. 'υρουλās Νάξ. ('Απύρανθ.) Θηλ. γυρουλ - λ^α οὔ Κως Ρόδ. Σύμ. κ.ά. 'υρουλῶ Νάξ. ('Απύρανθ.) Οὐδ. 'υρουλάδικο Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο υ λ ἄ ς. Πβ. ἄ ρ π α χ τ ο υ λ ἄ ς, διὰ τὸ ὅπ. βλ. ἄ ρ π α χ τ ο υ λ - λ ἄ ς, ν ε ρ ο υ λ ἄ ς κ.ά. 'Ο τύπ. γ υ ρ ι λ - λ ἄ ς διὰ προ- ληπτ. ἄφομ.

'Ο ἄγαπῶν νὰ περιφέρεται ἀσκόπως ἔνθ' ἄν. : Εἶναι δὰ κ' εὐτός ἕνας 'υρουλās, ποὺ δὲν ἔχει ταίρι ! Νάξ. ('Απύρανθ.) "Ε- πιασεν δὲς γῦρες ἢ γυρουλ-λ^α οὔ Ρόδ. Εἶναι τζ' εὐτὴ μὴ γυρουλ-λ^α οὔ ! Κως. Δὲν ἔχει πὶδ 'υρουλάδικο βαιδί ὁ κόσμος Νάξ. ('Απύρανθ.) Συνών. ἄ π ο γ υ ρ ι σ τ ῆ ς, γ υ ρ ι ὀ λ ῆ ς, 2, γ υ ρ ι σ τ ῆ ς, γ υ ρ ο υ λ ι ἄ ρ η ς.

γυρούλι τό, Κρήτ. (Κίς. κ.ά.) : κ.ά. γυρούλ' Μακεδ. (Βέρ. Δάφν. κ.ά.) γυρούλ-λι Κως Νίσυρ. κ.ά. γυρουλ-λι Κύπρ. (Πεδουλ.)

'Υποκορ. τοῦ οὐς. γ υ ρ ο ς διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο υ λ ι, ἔνθα καὶ -ο υ λ ι.

1) Μικρὸς κύκλος ἔνθ' ἄν. : Κάμνομεν ἕνα γ - γυρούλ-λιν τζαὶ βάλ-λομεμ - μέσα τὸν γοῦκχο (= κοῦκκον, μικρὰν σφαιροειδῆ πέτραν τοποθετουμένην εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύ- κλου ἐν παιδιᾷ) Κως Συνών. γ κ ε ζ ί. 2) Γ υ ρ ο υ λ ἄ κ ι 3, τὸ ὅπ. βλ. Κρήτ. (Κίς.) : 'Σ τὸ γυρούλι τ' ἀβελιῶ τσῆ γειτόνισσας βρίστες πολλὰ μάραθα 3) Γ υ ρ ο υ λ ἄ κ ι 4, τὸ ὅπ. βλ. Κρήτ. (Κίς.) "Ε, δὰ ἐσὺ βάρεμον τὸ κατέεις πὼς μ' ἄρέσουνε τὰ γυρούλια.

γυρουλιάζω Νάξ. (Καλόξ.) 'υρουλιάζω Νάξ. ('Απύ- ρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι.

Περιφέρομαι, γυρίζω ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀσκόπως ἔνθ' ἄν. : Δὲ δρέπεστε νὰ 'υρουλιάζετε ὅλη μέρα μέσ' 'ς τσι ρύμνες χωρὶς δουλειά; 'Απύρανθ. Καλύτερά 'χω νὰ 'υρουλιάζω πα- ρὰ νὰ τρώω αὐτόθ. Κ' ἐὼ δὰ δὲν ἔνρουλιάζα, μὰ ὄχι καὶ 'τσα δὰ πάλι ! Εὐτὴ δὲ βροβαίνει 'ς τὴ βόρτα αὐτόθ. β) Περι- φέρομαι ἄεργος Νάξ. (Καλόξ.)

γυρουλιάρης ἐπίθ. ἔνιαχ. 'υρουλιάρης Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι ὀ καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ι ἄ ρ η ς.

Γ υ ρ ο υ λ ἄ ς 1, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἄν. : Πολὺ 'υρουλιάρα 'ν' ἢ Καλή' ἕνα λεπτὸ δὲ γαθίζει μέσα 'ς τὸ σπῖτι τζη ! 'Απύρανθ. Εἶδα 'υρουλιάρικο βαιδί 'ν' εὐτό ! ὅλη μέρα ραίνεται, ἐφάα do πὶδ οἱ ρύμνες ! (ραίνεται = γυρίζει, ρύμνες = δρόμοι) αὐ- τόθ.

γυρουλίδι τό, Κρήτ. (Ζερβιαν. Κίς. κ.ά.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι καὶ τῆς παραγωγ. κατάλ. -ίδι.

Γ υ ρ ο υ λ ἄ κ ι 4, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἄν. : Εὐτός μὲ δυνὸ γυρουλίδια φωμὶ καὶ μιὰ χαχαλιὰ ἐλιές εἶναι χορτᾶτος ! Κρήτ. (Κίς.)

γυρουλίζω ἔνιαχ. 'υρουλίζω Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι.

Γ υ ρ ο υ λ ι ἄ ζ ω, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἄν. : 'Η Καλή μας ἔχει ἕνα γοπελουνδάκι καὶ δὲ ρεβαίρει καθόλον, μόνο 'υρου- λίζει ὅλη μέρα (δὲ ρεβαίρει = δὲν κάθεται).

γυρουλιό τό, ἔνιαχ. 'υρουλιό Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ γ υ ρ ο υ λ ι.

Τὸ περιφέρεσθαι ἔνθ' ἄν. : Μὲ τὸ 'υρουλιό δὲ 'ίνουσαι οἱ δουλειές ! 'Απύρανθ. Μωρή, μὰ εἶδ' ἀγάπη τοῦ 'υρουλιῶ εἶν' εὐτὴ; αὐτόθ. Πουτανιὰ εἶ' γαὶ τὸ 'υρουλιό, πουτανιὰ εἶ' γ' ἢ βεβεριὰ (πουτανιὰ = ἀσωτεία, βεβεριὰ = σπατάλη) αὐτόθ.

γύρουλος ό, Πελοπν. (Δίβρ. Κοντοβάξ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο υ λ ο ς.

'Ο μεγάλος γῦρος ἔνθ' ἄν. : "Εκαν' ἕνα γύρουλο σ' οὔλα τὰ χωριά Δίβρ.

γυρόφερμα τό, Πελοπν. (Βούτσ. Δίβρ. Κλειτορ.)

'Εκ τοῦ ρ. γ υ ρ ο φ έ ρ ν ω.

'Η περιποίησης, ἢ ἐξυπηρέτησις ἔνθ' ἄν. Μᾶς κάνουν γυ- ροφέρματα (μᾶς περιποιήθησαν) Κλειτορ. Πβ. γ υ ρ ο φ έ ρ - ν ω 3.

γυροφέρνω πολλαχ. 'υροφέρνω Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ ἐπίρρ. γ υ ρ ο καὶ τοῦ ρ. φ έ ρ ν ω, περὶ τοῦ ὅπ. ὡς β' συνθετ. βλ. Γ. Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 22 (1910), 252.

Α) Ἀμτβ. 1) Περιέρχομαι κυκλικῶς, περιφέρομαι, τρι- γυρίζω πολλαχ. : Γυροφέρνουνε κάθε βράδυ οἱ γαμπροὶ κάτω ἀπὸ τὸ σπῖτι της 'Αθῆν. Γιὰ νὰ γυροφέρνῃ αὐτὸς ἔ- τσι, καὶ θὰ θέλῃ αὐτόθ. Γυροφέρνουνε 'κεῖ 'ς τὸ χωριό Πελοπν. (Μεσσην.) Γυροφέρνουνε κεῖν' τὰ παλιόπαιδα ὅλη μέρα 'ς τὴ ρούγα καὶ δὲ 'συχάζουνε (ρούγα = γειτονιά) Πε- λοπν. (Γαργαλ.) 2) Περιστρέφομαι Πελοπν. (Λακεδ.) : 'Η μεταξωτὴ φούντα 'ς τοῦ κεφαλιοῦ τὸ φεσάκι γυρόφερνε σὰν ἀλογονουρά.

Β) Μετβ. 1) Περιέρχομαί τι, περιφέρομαι περίξ τινὸς πολλαχ. : Γυροφέρνει ἢ ἀλεποῦ τὸ κοτέτσι πολλαχ. Τὴ γυροφέρνει καὶ θέλει νὰ τὴν παντρευτῇ πολλαχ. Μὲ γυρο- φέρνει ἢ Θανάσαινα γιὰ νὰ μὲ κάνῃ γαμπρὸ γιὰ τὴν κόρη της Πελοπν. (Γαργαλ.) Γίνε χανταβούλι ἀποδῶ χάμον καὶ μὴ μᾶς γυροφέρνης ! (γίνε χανταβούλι = ἐξαφάνισον) αὐ- τόθ. Κάθε πρώτη τοῦ μηνὸς ὁ παππᾶς μας γυροφέρνει τὴν ἐνορία καὶ κάνει ἀγιασμό 'Αθῆν. || Φρ. Μὲ γυροφέρνει ἢ γρίπη (μὲ πολιορκεῖ) πολλαχ. || Ποίημ.

'Ισχνὴ καὶ τιποτένια μιὰ ζωούλα, τὸ πὶδ ἀσθενικὸ τῆς γειτονιάς μου,

